

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН

НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1293

Скопје, 15 октомври 2023 година

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област дентална патологија на Катедрата за болести на забите и ендодонтот на Стоматолошкиот факултет - Скопје (вонр. проф. д-р Василка Ренцова).....163-179
2. Реферат за избор на научен советник во сите научни звања од научната област дентална патологија на Стоматолошкиот факултет - Скопје (в. н. сор. д-р Павлина Алексова).....180-198
3. Реферат (на англиски и на македонски јазик) за избор на насловен доцент во наставно-научната област друго - јавно здравство во стоматологијата на Стоматолошкиот факултет - Скопје (д-р Влатко Коколански).....199-223
4. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (д-р Ариф Арифи).....224

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистент во наставно-научните области: хемија на текстилот и текстилни и технички влакна на Технолошко-металуршкиот факултет - Скопје (м-р Јована Петковска).....225-228

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област филмско и ТВ-сценарио, од полето на драмската уметност, на Факултетот за драмски уметности - Скопје (м-р Сашо Кокаланов).....229-247

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација *Анализа на одзивот на инструментите за мерење електрична моќност и енергија во несинусни услови* од м-р Кирил Демерџиев, пријавена на Факултетот за електротехника и информациски технологии - Скопје.....248-258

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација *Начини на резидба кај сортите каберне совиньон, мерло, шардоне и рајнски ризлинг во Тиквешкото Виногорје како подготовка за лозите за машинска резидба* од м-р Ристо Христов, пријавена на Факултетот за земјоделски науки и храна - Скопје.....259-268

ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ

1. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р Лиридон Беколи).....269

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: дефектолошка дијагностика (50523), ортопедагогија (50519) и дефектологија (50521) на Филозофскиот факултет - Скопје (д-р Александра Каровска Ристовска).....270-303
2. Реферат за избор во соработничко звање - асистент во наставно-научните области: методика (50504) и дидактика (50501) на Филозофскиот факултет - Скопје (м-р Ангела Икономска).....304-310
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација *Геополитички и геоекономски детерминанти на националната безбедност на Република Северна Македонија* од м-р Стојанче Масевски, пријавена на Филозофскиот факултет - Скопје.....311-318
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација *Придонесот на Програмата за развој на Обединетите нации за постигнување на стратемиската развојна цел 10 - намалување на нееднаквоста кон одржлив развој на Косово и Северна Македонија, на централно и на локално ниво* од м-р Влора Елшани, пријавена на Филозофскиот факултет - Скопје.....319-328

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ
ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: МЕТОДИКА (50504) И ДИДАКТИКА
(50501) НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коџа“ од 16.VIII 2023 година, за избор во соработничко звање – асистент за наставно-научните области: методика (50504) и дидактика (50501), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, бр. 04-1809/8, донесена на XXIII редовна седница одржана на 13.IX 2023 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Вера Стојановска, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје и проф. д-р Анета Баракоска, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по разгледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор во соработничко звање – асистент за наставно-научните области: методика (50504) и дидактика (50501), во предвидениот рок се пријави како единствен кандидат м-р Ангела Икономоска.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Ангела Икономоска е родена на 4.III 1998 година во Прилеп. Основно и средно образование, како и основно музичко училиште завршила во родниот град. Се запишала на прв циклус студии на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје во академската 2016/2017 година. Дипломските студии ги завршила во 2020 година, со просечен успех 9,98. Во академската 2020/2021 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на студиската програма Педагошки науки на Институтот за педагогија. Студиите од дидактичко-методичката насока ги завршила во 2022 година, со просечен успех 10. Магистерскиот труд на тема: „Искуства на наставниците од основно образование за реализацијата на концептот за учење на далечина“, работен под менторство на проф. д-р Вера Стојановска, го одбрала во декември 2022 година, со што се стекала со научниот степен магистер по педагошки науки.

Во периодот од 2020 до 2023 година била ангажирана како демонстратор на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје.

Уште од 2013 година, како член на Младинскиот совет – Прилеп, таа посетува бројни обуки, семинари, работилници, конференции, проектни активности, размени и престои преку: Erasmus+, Pestalozzi Children's Foundation, C:E:T platform, USAID, The Coalition of youth organizations SEGA и други.

Со свои прилози има учествувало на конференции од национален и меѓународен карактер. Нејзините научноистражувачки трудови се објавени во зборници на трудови и стручни списанија. Има напишано значаен број статии поврзани со воспитанието и образованието на деца од предучилишна и училишна возраст за специјализираниот интернет-портал за родители и деца - Деца.mk (www.deca.mk).

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, за што има и приложено уверение за познавање на англискиот јазик на ниво B2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR).

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и другите остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, врз основа на сета

поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА

Наставно-образовна дејност

Кандидатката м-р Ангела Икономоска има стекнато наставно-образовно искуство како демонстратор на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје во академските 2020/2021, 2021/2022 и 2022/2023 година, кај проф. д-р Вера Стојановска и проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ. Во реализацијата на активностите како демонстратор во наставно-образовниот процес е докажана како многу успешна, со забележителен професионален однос кон студентите и давање безрезервна стручна поддршка и помош согласно со нивните потреби.

Научноистражувачка дејност

Од приложената документација може да се согледа дека кандидатката м-р Ангела Икономоска има забележителни резултати и на планот на научноистражувачката дејност. Таа има објавено неколку стручни и научни трудови, публикувани во зборници на трудови и стручни (научни) списанија со меѓународен уредувачки одбор.

Нејзините публикувани трудови овде ги претставуваме и накусо посебно секој од нив ги анализираме:

- *Analysis of the curricula and textbooks for I and IV grade in primary education. (2022). International Scientific Conference, 75th Anniversary of the Institute of pedagogy – Educational Challenges and Futurure Prospects. ISBN 978-608-267-675-3 (Ars Lamina-publications) ISBN 978-608-238-221-0 (Faculty of philosophy)*

Станува збор за научен труд со нагласена актуелност и значење, објавен во зборник на трудови произлезен од меѓународна научна конференција. Авторката своето поле на интерес во овој научен труд, го насочува кон физиономијата, структурата и критериумите за изработка на современи учебници. Проблематиката која овде ја разработува самата по себе долгорочно ја наметнува својата актуелност во зависност од степенот на динамика на современите воспитно-образовни процеси.

Во трудот се анализирани наставните програми и современите трендови за изготвување на еден учебник, при што фокусот е ставен врз поврзаноста и прилагоденоста на учебниците по одделни наставни предмети за I и IV одделение во основното образование со постојните наставни програми по истите. Презентирани се и унифицираните критериуми за изработка и евалуација на учебници, содржани во Концепцијата за изработка на учебник и методологија за вреднување на учебник од 2010 година. Тргувајќи од овие критериуми, направена е глобална анализа на новите учебници, со аналитичко-критичка опсервација која се однесува на учебниците за I одделение (по наставни предмети: Македонски јазик, Математика, Природни науки и Општество) и IV одделение (по наставни предмети: Македонски јазик, Математика, Природни науки, Историја и Општество).

Добиените сознанија од направената анализа укажуваат на потребата од приоритетно креирање на нова Концепција за изработка на учебник и методологија за вреднување на учебник, која функционално би била усогласена со Концепцијата за основно образование (2021) т.е. со барањата на новите наставни програми.

- *Професионалниот развој на наставникот – клучен параметар за квалитетно воспитание и образование (2022). Зборник на трудови од научната студентска конференција МЕЕТ. UDK: 37.011.3-963 (497.7)*

Овој труд содржи научно вредни сознанија за професионалниот развој на наставникот, како еден од носечките чинители на воспитно-образовниот систем, разгледуван од аспект на потребите на новото време и предизвиците што тоа ги носи, како и соодветното имплементирање на принципите на современото воспитание и образование.

Централно место тука зазема елаборацијата на главните карактеристики и формите на професионален развој со што се порекнува застарената парадигма, базирана на стручно усовршување само преку формално образование. Во тој контекст е истакнато значењето на

доживотното учење како на бесконечен континуум, кој резултира со стекнување навика за учење и градење позитивен став кон учењето. Направена е продлабочена анализа на постојната Програма за професионален развој на наставниците и потенцирано е значењето на Прирачникот за следење на работата и планирање на професионалниот развој на наставниците и стручните соработници во основните и средните училиште (2016). Исто така, направена е темелна хронолошка анализа на веќе спроведени истражувања, во кои акцентот е ставен на тоа, колку наставниците работат на својот професионален развој и како тоа се имплементира во пракса. Добиените сознанија водат кон низа заклучоци, сугестии и насоки во функција на подобрување на состојбите на ова поле во основното и средното образование кај нас.

- *The influence of the director-manager on the professional development of the teacher in the primary school.* (2021). International Journal For Education, Research and Training (IJERT). Vol.6, Issue 1. UDG: 373.3.091.113

Овој научен труд ја третира улогата и влијанието на директорот како менаџер и како педагошки раководител и лидер на професионалниот развој на наставниците во основното училиште. Овде авторката темелно ги разработува сите карактеристики кои треба да ги поседува еден успешен директор, како и неговите улоги на лидер во професионалниот развој на наставниците. Исто така, прави издржана анализа на резултати добиени од веќе спроведени научни истражувања со кои биле испитувани мислењата на наставници и мислењата на директори од основни училишта.

Врз основа на разгледуваните теоретски сознанија и емпириските наоди, авторката констатира дека е потребно поголемо мотивирање на директорот – како менаџер за развивање на поголема соработка и интеракција со наставниот кадар, но и давање можност за поголема партиципација на наставниците во изработката на програмите за професионален развој и акредитација на нови програми за професионален развој.

Од анализата на сите доставени научни трудови на кандидатката м-р Ангела Икономоска, може да се констатира дека тие третираат актуелни прашања кои несомнено се значајни за развојот на современата педагошка теорија и практика. Трудовите се одликуваат со јасно дефиниран предмет на проучување, со примена на соодветна методологија и стручно-научна аргументација. Нивниот квалитет говори за оспособеноста на кандидатката за темелна елаборација на истражуваните проблеми, со јасни белези на продлабочен научен пристап.

Значаен дел за професионалниот развој на м-р Ангела Икономоска зазема и нејзиното учество на повеќе стручно-научни конференции одржани во земјата и во странство, и тоа:

- студентската конференција во Марибор – SCiM. Марибор, Словенија, 26.6.2023 - 5.7.2023;
- конференцијата „Дислексија: можности, перспективи и предизвици“. Здружение за дислексија „Ајнштајн“. Скопје, 17.11.2022;
- меѓународната научна конференција „75. година од јубилејот на Институтот за историја на уметност и археологија“. Дојран, 12 – 14.10.2022;
- меѓународната научна конференција „75 години Институт за педагогија – воспитно-образовни предизвици и перспективи“. Охрид, 16 – 18.5.2022;
- конференцијата „Денови на доживотно учење“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филозофски факултет – Скопје, Центар за доживотно учење. Скопје, 26.10.2021;
- Втора научна студентска конференција МЕЕТ. Универзитетско студентско собрание на УКИМ. Скопје, 13 – 14.10.2021.

Уште како студент на постдипломски студии, кандидатката се пројавува на специјализираниот интернет-портал за родители и деца – Деца.мк (www.deca.mk) со повеќе свои статии. Воопштено, содржините во статиите се однесуваат на проблемите и предизвиците со кои се соочуваат родителите и децата, на современите техники на воспитување и учење и на сè што е потребно за успешно и одговорно родителство и здраво и среќно детство. Тие претставуваат креативни педагошки содржини, интересни и корисни за родителите и децата.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката м-р Ангела Икономоска има остварено низа активности од доменот на стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес за академската, стручната и културната јавност. Таа била член на организациониот одбор на меѓународната научна конференција „75 години Институт за педагогија – воспитно-образовни предизвици и перспективи“ (2022), како и на уредничкиот одбор на книгата на апстракти од конференцијата. Учествовала во организациони активности на „Денови на педагогија 2019“, научната и стручна трибина „Педагогijата денес и утре“, реализирана на 10.5.2019 година во Скопје, како и во промотивни активности на Отворениот ден на Филозофскиот факултет, за популаризирање на Институтот на педагогија, а воедно и дејноста на Филозофскиот факултет пред средношколската популација и пошироката јавност.

Во изминатиот период, м-р Ангела Икономоска има учествувано на обуки кои третираат разновидна проблематика, во функција на градење на сопствениот професионален развој и нејзиното стручно усовршување, од кои ги издвојуваме обуките реализирани на следните теми:

- „Застапување и лобирање“, организирана од СФЕРА Интернешенал, Велес. 3 - 4.11.2022;
 - „Интеркултурно образование – Модул А“, организирана од Нансен дијалог центар – Скопје, март 2022;
 - „Во чевлите на лицата со оштетен вид“, организирана од Центарот за слепи и деца и младинци со оштетен вид Сараево, Скопје, 5.9.2021;
 - „Во чевлите на лицата со оштетен вид – ориентација и мобилност“, организирана од Здружение за дислексија „Ајнштајн“, Скопје, 4 – 5.9.2021;
 - „Интерактивни пристапи во наставата“, вебинар организиран од Здружение за дислексија „Ајнштајн“, Скопје, 5.5.2021;
 - „Ран детски развој и учење“, серијал на обуки организирани од Институтот за европски образовни, социо-културни и економски политики ЕВРОПА ЗА ТЕБЕ Скопје. 29.5.2019, Дојран; 21.6.2019, Богданци; 10.12.2019, Скопје;
 - „Унапредување на социјалната кохезија“, обука организирана од USAID, Маврово, 5 – 7.6.2019;
 - „Читањето е супермоќ - Развивање на читатечките способности и вештини кај учениците“, организирана од Филозофскиот факултет, Институт за педагогија при УКИМ и издавачката куќа „Арс Ламина“, Скопје, 27 – 28.5.2019;
 - „Примена на списанијата за деца *Росица*, *Друјарче*, *Развиток* и *Наш свет* во образовниот процес“, организирана од Филозофски факултет, Институт за педагогија при УКИМ - Скопје и Просветно дело, Скопје, 29 – 30.1.2018.
- Освен тоа, во текот на својот професионален развој, кандидатката има учествувано во повеќе проектни активности, некои реализирани во рамките на европските младински програми, како и во работата на неколку летни школи, меѓу кои:
- Youthpass-проектот за мобилност за учење на Еразмус+ - „Employability in Progress“, чиј домаќин е EDUSTEPS, 15 – 23.8.2022, Кошице, Словачка;
 - летната школа „Човекови права, недискриминација, еднаквост и толеранција“, организирана од Македонски центар за меѓународна соработка, 30.6 – 3.7.2022, Струга;
 - проектот „THE MORE WE INCREASE THE ACTIVE PARTICIPATION AND PARTNESHIP WITH YOUNG PEOPLE, THE BETTER WE SERVE THEM“ ... CARMEN MARTINEZ. Проект бр: KA154 – YOU – Младинско учество, Еразмус+, Либерален Институт Скопје. 29.5.2022, Скопје;
 - Youthpass – транснационални активности. Проектот: „THE MORE WE INCREASE THE ACTIVE PARTICIPATION AND PARTNESHIP WITH YOUNG PEOPLE, THE BETTER WE SERVE THEM“ ... CARMEN MARTINEZ, Еразмус+, Либерален институт - Скопје. 28 – 29.5.2022, Скопје;

- Youthpass – младинска размена поддржана од Еразмус+. Stop! Eco Time, во организација на Szabad Tér Egyesület. 19 – 26.9.2021, Гант, Унгарија.
- Вториот меѓународен летен камп 2014, организиран од Pestalozzi Children's Foundation. 31.7.2014 – 14.8.2014, Троген, Швајцарија.

М-р Ангела Икономоска во 2021 година била ангажирана како проектен асистент на проектот со наслов: „Унапредување на вештините за справување со насилство во училиште преку интерактивни модели“ на Институтот за европски образовни, социо-културни и економски политики ЕВРОПА ЗА ТЕБЕ во Скопје. Истата година има волонтирано во Missionaries of Charity (Sisters of Mother Teresa), за давање стручна помош како педагог, во индивидуална и групна работа со деца. Таа е обучен едукатор за спроведување врсничка едукација за неформално сексуално образование од ХЕРА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на м-р Ангела Икономоска.

Од објавените трудови, посетуваните обуки и, воопшто, од досегашниот професионален развој на м-р Ангела Икономоска, евидентен е нејзиниот научноистражувачки интерес насочен кон проучување на широк спектар проблеми во сферата на педагогијата како наука, а особено од областите на методиката и дидактиката. Нејзината посветеност во градење на сопствениот професионален развој и нејзиното стручно усовршување говорат за нејзина академска зрелост која е во континуиран подем.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека м-р Ангела Икономоска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во соработничкото звање асистент во наставно-научните области: методика (50504) и дидактика (50501).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, м-р Ангела Икономоска да биде избрана во звањето асистент за наставно-научните области: методика (50504) и дидактика (50501).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Вера Стојановска, с.р.
Проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ, с.р.
Проф. д-р Анета Баракоска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Анела Миле Икономоска*

Институција:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија

Научна област: *МЕТОДИКА И ДИДАКТИКА*

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ
ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област: Магистер по педагошки науки Назив на научната област: Дидактичко-методичка област.	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,98 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик (Б2 ниво според Европска јазична рамка на Советот на Европа – CEFR) 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ во Скопје 4. Датум на издавање на документот 20.06.2023 (бр.03-1073/2)	ДА